

WYMAGANIA EDUKACYJNE I ZASADY OCENIANIA Z GEOGRAFII

Klasa VIII

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z GEOGRAFII OPRACOWANO W OPARCIU O:

1. Podstawę programową kształcenia ogólnego; program nauczania geografii w szkole podstawowej klasy 5 – 8, wyd. Nowa Era;
2. Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2025 r. poz. 881 z późn. zm.).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 20 sierpnia 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. z 2026 r. poz. 1122)
4. Statut Szkoły

I. SPOSÓB INFORMOWANIA O WYMAGANIACH NA POSZCZEGÓLNE OCENY

1. Sposoby informowania.

- informacja ustna przekazana uczniowi przez nauczyciela w terminie do 2 tygodni od rozpoczęcia nauki
- informacja uzupełniająca może być przekazana, na prośbę ucznia, na początku II półrocza
- informacje w formie pisemnej znajdują się u nauczyciela przedmiotu i są dostępne podczas spotkań indywidualnych
- wymagania edukacyjne i zasady oceniania zamieszczone są na stronie internetowej szkoły

II. PRIORYTETY OCENIANIA Z GEOGRAFII.

2. Edukacja geograficzna w szkole podstawowej stwarza uczniowi możliwości do:

- zrozumienia otaczającego nas świata i poruszania się w przestrzeni geograficznej
- przygotowania do przemian społecznych, gospodarczych i politycznych zachodzących w regionie, kraju i na świecie
- kształtowania postaw ludzi otwartych, aktywnych, tolerancyjnych i twórczych;
- świadomego podejmowania decyzji

3. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć ucznia, którym w szczególności podlegają:

- przyrost wiadomości w zakresie:
 - wskazywania i opisywania faktów, nazw geograficznych, terminów,
 - zrozumienia związków i zależności zachodzących w przestrzeni geograficznej

4. przyrost umiejętności w zakresie:

- samodzielnego porządkowania i wartościowania informacji,
- posługiwania się zdobytymi informacjami z różnych źródeł (np. interpretowanie danych statystycznych, czytanie mapy),

- praktycznego stosowania informacji (np. orientacja na mapie),
- twórczego rozwiązywania problemów,
- prezentowania treści geograficznych (np. formułowanie notatki w zeszycie przedmiotowym, wykonanie rysunku, szkicu, diagramu);

5. **postawy**

- systematyczność pracy ucznia przez cały rok (przygotowanie się do zajęć lekcyjnych, udział w wykonywaniu zadań na lekcji)
- aktywność i inicjatywa
- rozwój własnych zdolności i zainteresowań
- umiejętność współdziałania w grupie

III. FORMY I METODY SPRAWDZANIA I OCENIANIA OSIĄGNIĘĆ UCZNIA.

1. **Uczniowie mogą być oceniani:**

- w sali lekcyjnej,
- podczas zajęć w terenie,
- za działania na rzecz szkoły i środowiska związane tematycznie z przedmiotem,
- uczestnicząc w konkursach przedmiotowych.

2. **Mogą otrzymywać oceny za:**

- prezentację dłuższych wypowiedzi,
- udział w dyskusjach,
- prezentowanie pracy grupy,
- krótkie odpowiedzi w toku lekcji,
- pisemne zadania testowe,
- sporządzanie map myślowych, posterów, portfolio,
- wykonanie prac dodatkowych związanych tematycznie z przedmiotem (zaproponowanych przez ucznia lub wskazanych przez nauczyciela),
- inne działania wynikające z zainteresowań ucznia, wiążące się z programem nauczania geografii jak i wykraczające poza program, np.
 - własne działania na rzecz środowiska potwierdzone przez nauczycieli lub dyrektora szkoły
 - przygotowanie materiału do nowej lekcji,
 - zorganizowanie wystawy, konkursu itp.

3. **Zarówno odpowiedzi ustne jak i pisemne powinny być oparte o umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji:**

- podręcznika,
- zeszytu ćwiczeń,
- map różnej treści,
- rocznika statystycznego,
- słownika geograficznego,
- czasopism,
- literatury popularno - naukowej,
- internetu,

- innych źródeł.

IV. KRYTERIA OCENIANIA I ZASADY WYSTAWIANIA OCEN, WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY.

1. Oceny pracy ucznia dokonuje się według skali od 1 do 6.

2. Przy odpowiedzi ustnej i pisemnej ocenie podlegają:

- poziom merytoryczny (umiejętność doboru i zakresu treści, wyjaśnienie zjawisk i procesów, poprawne stosowanie terminów i nazw geograficznych), przy pracach pisemnych zwraca się uwagę na samodzielność, poprawność zapisu, estetykę prac

Nieobecność ucznia na lekcji nie zwalnia go z przygotowania się do lekcji i możliwości odpowiedzi lub pisania kartkówki.

- Przy odpowiedzi ustnej obowiązuje ucznia znajomość treści z trzech ostatnich tematów.
- Raz w semestrze uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do zajęć.
- Uczeń nieobecny na pracy klasowej lub sprawdzianie ma obowiązek napisać pracę w ciągu 2 tygodni po nieobecności w szkole w terminie ustalonym przez nauczyciela (termin ten może ulec wydłużeniu po bardzo długiej nieobecności w szkole).

Zasady oceniania ucznia

- Oceny bieżące i oceny klasyfikacyjne śródroczne i końcoworoczne ustala się według skali:

- 1) stopień celujący – 6 (cel);
- 2) stopień bardzo dobry – 5 (bdb);
- 3) stopień dobry – 4 (db);
- 4) stopień dostateczny – 3 (dst);
- 5) stopień dopuszczający – 2 (dop);
- 6) stopień niedostateczny – 1 (ndst).

- Roczna i śródroczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych nie jest średnią arytmetyczną.
- W zapisie ocen cząstkowych oraz ocen klasyfikacyjnych śródrocznych nie uwzględnia się znaków „+” i „-”.
- Przyjmuje się wspólną skalę procentową oceniania: sprawdzianów, testów, kartkówek i innych zadań w których ocena wyznaczana jest na podstawie ilości zdobytych punktów dla poszczególnych ocen:

- 1) 0 – 35% - niedostateczny;
- 2) 36 – 50% - dopuszczający;
- 3) 51 – 69% - dostateczny;
- 4) 70 – 85% - dobry;
- 5) 86 – 99% - bardzo dobry;
- 6) 100% - celujący.

- Ocena śródroczna i końcoworoczna wystawiana jest na podstawie ocen cząstkowych, które uczeń uzyskuje poprzez:

a) **przygotowanie do zajęć** – terminowość i systematyczność wykonywania i oddawania prac wytwórczych, posiadania materiałów i narzędzi potrzebnych do wykonywania zadań,

b) **pracę na lekcji:**

- jakość pracy, zaangażowanie i aktywność na lekcji,
- staranność, dokładność i dobra organizacja pracy podczas powierzonych zadań, twórcze rozwiązywanie problemów,
- umiejętność pracy w zespole,
- prezentacja prac wytwórczych,
- prawidłowe wypełnianie kart pracy

c) **prace wytwórcze,**

d) **sprawdziany i testy** (zapowiedziane dwa tygodnie wcześniej, z podanym zakresem materiału)

e) **kartkówki,**

f) **odpowiedzi ustne**

g) **dodatkowe sukcesy ucznia** – osiągnięcia w konkursach szkolnych i pozaszkolnych (związanych z tematyką przedmiotu).

- Uczeń może poprawić ocenę według następujących zasad:

a) sprawdziany w ciągu dwóch tygodni od momentu oddania i omówienia pracy, na warunkach określonych przez nauczyciela przedmiotu, jednak nie przekraczając terminu wystawienia oceny śródrocznej i rocznej,

b) otrzymaną ocenę wpisuje się do dziennika z zaznaczeniem „poprawa sprawdzianu”, w przypadku oceny niższej niż poprzednia pod uwagę bierze się lepszy wynik,

c) uczniowie, którzy nie pisali danego sprawdzianu z powodu dłuższej niż 21 dni nieobecności piszą ją w terminie wyznaczonym przez nauczyciela;

d) każdy uczeń, który był nieobecny na zajęciach lekcyjnych ma obowiązek samodzielnie uzyskać informacje od nauczycieli lub uczniów o przewidywanych terminach sprawdzenia wiedzy i umiejętności

e) uczeń, który znał termin sprawdzianu, a nie pisał go, zobowiązany jest do napisania go na pierwszych zajęciach po sprawdzianie, na których będzie obecny.

f) uczeń, który w trakcie zapowiadania sprawdzianu nie był obecny na zajęciach, ma obowiązek na pierwszych zajęciach z tego przedmiotu po ustaniu nieobecności ustalić z nauczycielem termin przeprowadzenia pisemnej pracy kontrolnej. Termin ten nie może przekraczać 14 dni. Nauczyciel ma prawo zmienić formę sprawdzenia wiedzy i umiejętności ucznia,

g) prace praktyczne wykonywane na lekcji, w terminie dowolnym po ustaleniu z nauczycielem, jednak nie przekraczającym terminu wystawienia oceny śródrocznej i rocznej

- Oceny z projektów, aktywność, nie podlegają poprawie.

Kryteria oceny osiągnięć ucznia

- Przy ocenie prac wytwórczych ocenia się:
 - zgodność z projektem,
 - samodzielność pracy,
 - oryginalność rozwiązań,
 - wkład pracy ucznia,
 - estetykę wykonania.
- Oceniając prace wytwórcze brany jest pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfikacji zajęć, jego motywację i zaangażowanie w pracę.
 - Ocenie podlegać będą następujące formy pracy:
 - stosunek ucznia do przedmiotu (prowadzenie zeszytu przedmiotowego, przygotowanie materiałów niezbędnych do aktywnego uczestnictwa w zajęciach),
 - testy, sprawdziany, kartkówki, odpowiedzi ustne
 - aktywność ucznia podczas pracy na lekcji (m.in.: częste zgłaszanie się na lekcji, aktywna praca w grupie, wykonywanie dodatkowych zadań)
 - Nieprzygotowanie do lekcji, tzn. nieprzygotowanie do odpowiedzi, można zgłosić raz w semestrze. Kolejne nieprzygotowania skutkują postawieniem oceny niedostatecznej. Nieprzygotowanie uczniowie zgłaszają przed rozpoczęciem lekcji (osoby zainteresowane sporządzają listę na kartce i na początku lekcji, wchodząc do sali, wręczają nauczycielowi listę osób nieprzygotowanych lub zostawiają na biurku nauczyciela).
 - Nieprzygotowanie nie dotyczy zapowiedzianych sprawdzianów i kartkówek. Po wykorzystaniu limitu określonego powyżej uczeń otrzymuje za każde nieprzygotowanie ocenę niedostateczną.
 - wykorzystanie posiadanej wiedzy w praktycznym działaniu,
 - uczestnictwo w konkursach przedmiotowych – zwycięstwo w etapie powiatowym, wojewódzkim, ogólnopolskim lub ogólnoswiatowym nagrodzone zostanie oceną celującą (końcoworoczną).
- Poza wiedzą i umiejętnościami ocenie podlegać będzie również:
 - umiejętność pracy w grupie,
 - udział w pracach na rzecz szkoły i środowiska lokalnego

Kryteria oceniania

- **Ocenę celującą (6)** – otrzymuje uczeń, który:

- inicjuje dyskusję i bierze w niej czynny udział
- przedstawia własne (racjonalne) koncepcje rozwiązań, działań, przedsięwzięć.
- w pełni opanował zakres wiedzy i umiejętności przekazanych przez nauczyciela i wykorzystuje wszystkie określone w programie wiadomości i umiejętności.
- wykazuje się zaangażowaniem i twórczą inicjatywą w działaniach grupowych.
- argumentuje w obronie własnych poglądów.

- posiada motywację i dojrzałość podejścia do nauki przedmiotu przewyższającą wymagania edukacyjne przewidziane na danym etapie edukacyjnym.
- posiada postawę twórczą, aktywną, poszukującą.
- uzyskuje bardzo dobre wyniki z pisemnych prac kontrolnych
- aktywnie pracuje na lekcji oraz uzyskuje oceny zgodne z oczekiwaniami nauczyciela z odpowiedzi ustnych.
- aktywnie i chętnie uczestniczy w wydarzeniach odbywających się na terenie szkoły jak i poza nią (wydarzenia wskazane przez nauczyciela) oraz wykona jedno zadanie dodatkowe wskazane przez nauczyciela.
- jest zaangażowany w proces twórczy.

• **Ocenę bardzo dobrą (5)** – otrzymuje uczeń, który:

- który w pełni opanował zakres wiedzy i umiejętności przekazanych przez nauczyciela i wykorzystuje wszystkie określone w programie wiadomości i umiejętności.
- sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł informacji.
- bierze udział w dyskusjach i potrafi uzasadnić swoje poglądy.
- chętnie uczestniczy w różnorodnych działaniach związanych z przedmiotem geografia na terenie szkoły.
- potrafi osobiście ustosunkować się do wartości przekazywanych na przedmiocie oraz uzasadnić swoją opinię.
- bierze czynny udział w pracach zespołowych oraz poprawnie wykonuje powierzone zadania.
- przejawia dużą aktywność twórczą.
- aktywnie i chętnie uczestniczy w zajęciach, wciąż wzbogaca i rozszerza swoją wiedzę z danego przedmiotu.
- potrafi omówić poruszane zagadnienie, posługując się odpowiednimi pojęciami.

• **Ocenę dobrą (4)** – otrzymuje uczeń, który:

- wystarczająco opanuje przekazywany przez nauczyciela zakres wiedzy i umiejętności.
- właściwie posługuje się terminologią przedmiotową i potrafi rozwiązywać typowe problemy.
- bierze czynny udział w pracach zespołowych oraz poprawnie wykonuje powierzone zadania.
- z pomocą nauczyciela: potrafi interpretować (charakteryzować) omawiane zagadnienie oraz stara się ustosunkować do przedstawianych wartości i uzasadnić swoją decyzję.
- przejawia dużą aktywność w czasie lekcji.
- jest przygotowany do lekcji i aktywnie w niej uczestniczy.
- rozwija umiejętności wyrażania własnych uczuć i odczuć, chętnie podejmuje trud tworzenia.

• **Ocenę dostateczną (3)** – otrzymuje uczeń, który:

- opanował przekazaną przez nauczyciela wiedzę i umiejętności w podstawowym zakresie, ale nie wykazuje się osobistym zainteresowaniem (zaangażowanie).
- bierze udział w pracach zespołowych w klasie, ale pracuje mało aktywnie.
- z pomocą nauczyciela: potrafi interpretować (charakteryzować) omawiane zagadnienie oraz stara się ustosunkować do przedstawianych wartości i uzasadnić swoją decyzję.

- stara się być przygotowany do lekcji i aktywnie w niej uczestniczyć.
- podejmuje trud rozwiązywania problemów związanych z przedmiotem. - który zna podstawowe terminy i pojęcia związane z przedmiotem
- **Ocenę dopuszczającą (2)** – otrzymuje uczeń, który:
 - podany przez nauczyciela zakres wiedzy i umiejętności opanował w stopniu niepełnym i nie wykazuje osobistej aktywności.
 - uczestniczy w pracach zespołowych w nikłym stopniu.
 - tylko z pomocą nauczyciela: potrafi interpretować (charakteryzować) omawiane zagadnienie oraz stara się ustosunkować do przedstawianych wartości i uzasadnić swoją decyzję.
 - z pomocą nauczyciela wykonuje proste ćwiczenia wykonywane na zajęciach.
 - rzadko przygotowuje się do zajęć, nie przynosi zalecanych materiałów i przyborów.
 - musi być stymulowany przez nauczyciela do aktywnego uczestnictwa w zajęciach.

Jeżeli uczeń opuścił ponad 50% lekcji geografii i nie ma podstaw do wystawienia ocen bieżących, może nie zostać sklasyfikowany. Przysługuje mu wówczas prawo do egzaminu klasyfikacyjnego

Kryteria oceniania ucznia z zaleceniami PPP

- Nauczyciel prowadzący przedmiot dostosowuje wymagania w zakresie wiedzy i umiejętności w stosunku do uczniów z zaleceniami PPP.
 - Przy ocenianiu uczniów nauczyciel uwzględnia zalecenia PPP.
 - W przypadku uczniów z zaleceniami PPP należy dostrzegać częściowy sukces, progresję w przełamywaniu trudności, brać pod uwagę włożony wysiłek i chęć pokonania trudności, a nie tylko uzyskane efekty. Nagradzać należy za aktywność podczas lekcji, nawet jeżeli nie owocuje zawsze dobrymi odpowiedziami, a także punktować za chęć uczestniczenia w zajęciach i wykonywanie zadań dodatkowych.

V. USTALENIE SPOSOBÓW -WSKAZYWANIA KIERUNKÓW DALSZEJ PRACY UCZNIA.

1. Omówienie pracy pisemnej i wskazanie braków w opanowaniu materiału oraz wskazanie sposobów uzupełnienia wiadomości.
2. Indywidualne rozmowy z uczniem i rodzicami w celu ukierunkowania pracy ucznia zdolnego, ucznia z trudnościami w nauce, ucznia z dysfunkcjami.
3. Współdziałanie z uczniem zdolnym w celu rozwijania jego zainteresowań.
4. Nauczyciel może pomóc uczniowi w nauce w czasie swoich konsultacji.

VI. SPOSÓB INFORMOWANIA UCZNIÓW O WARUNKACH I TRYBIE UZYSKANIA WYŻSZYCH NIŻ PRZEWIDYWANE ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z OBOWIĄZKOWYCH ZAJĘĆ EDUKACYJNYCH ORAZ O MOŻLIWOŚCI PRZYSTĄPIENIA DO SPRAWDZIANU KOŃCOWOROCZNEGO W CELU PODWYŻSZENIA OCENY, GDY ZOSTAŁY NARUSZONE PROCEDURY USTALANIA TEJ OCENY.

1. Wystawianie oceny klasyfikacyjnej dokonuje się na podstawie ocen cząstkowych, przy czym większą uwagę zwraca się na oceny ze sprawdzianów (prac klasowych), w drugiej kolejności są kartkówki i aktywność ucznia. Pozostałe oceny są wspomagające.
2. Uczeń nie może uzyskać oceny celującej jeśli nie spełnił wszystkich kryteriów na tą ocenę
3. Na miesiąc przed klasyfikacją nauczyciel informuje uczniów o przewidywanej ocenie śródrocznej/rocznej. Ocena roczna może ulec podwyższeniu, na pisemny wniosek rodziców. Uczeń ma możliwość przystąpienia do dodatkowego sprawdzianu obejmującego materiał z całego roku. W wyniku tego sprawdzianu może otrzymać ocenę wyższą o jeden stopień. Sprawdzenie ten powinien się odbyć nie później niż tydzień przed radą klasyfikacyjną zgodnie z zapisem w Statucie szkoły.

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 8 szkoły podstawowej oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic; Edycja 2024

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
1	1+2	1+2+3	1+2+3+4	1+2+3+4+5
PIERWSZE PÓŁROCZE				
I. Azja				
Uczeń: - wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji - wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji - wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej - wymienia największe rzeki Azji - wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej - wyjaśnia znaczenie terminu <i>wulkanizm</i> - odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji	Uczeń: - opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata - charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji - przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji - omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji - omawia strefy roślinne Azji - omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji - wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy	Uczeń: - omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej - omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji - charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej - omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji - omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych - wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji - opisuje przebieg trzęsienia ziemi	Uczeń: - analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki - omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych - przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi - omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu - omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej	Uczeń: - wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów - udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych - omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami - ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych - wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy

• wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku • wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji • wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej • określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia cechy środowiska przyrodniczego Japonii • wymienia główne uprawy w Japonii • określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej • lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach • wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej • określa położenie geograficzne Indii • porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę • wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminu <i>slamsy</i> • wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania • wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania • określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu	• wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa • wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki • charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii • omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych • omawia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Japonii • przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych • określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej • omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach • przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia • omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach • omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego • podaje przyczyny powstawania <i>slamsów</i> w Indiach • omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej • charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową • omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu • omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim	• omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji • opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii • opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii • omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii • omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii • omawia cechy gospodarki Chin • analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych • charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin • przedstawia problemy demograficzne Indii • omawia system kastowy w Indiach • przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji • analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu • charakteryzuje przetwórstwo przemysłowe Indii • omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie • omawia wpływ religii na życie muzułmanów • przedstawia znaczenie produkcji wyrobów z ropy naftowej w krajach Bliskiego Wschodu	• wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii • analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii • charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej • uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie • przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych • omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin • omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach • charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju • omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu • omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie	danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji • wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej • ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii • omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową • opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny • analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
---	--	--	---	--

- wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej - wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie	Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej przedstawia cele organizacji OPEC			
---	--	--	--	--

II. Afryka

Uczeń: - określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia strefy klimatyczne Afryki - wymienia największe rzeki i jeziora Afryki - wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce - wymienia główne uprawy w Afryce - wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej - wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki - wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki - wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem - wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem - określa położenie geograficzne Kenii - wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii	Uczeń: - omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki - wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów - charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki - omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce - charakteryzuje znaczenie chowu zwierząt w krajach Afryki - przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych - omawia przemysł wydobywczy w Afryce - wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej - analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu - przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych	Uczeń: - omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki - omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej - omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu - omawia gospodarkę w strefie Sahelu - omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych - przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki - omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce - omawia przyczyny niedożywienia ludności w Afryce - opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Afryki - wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO - opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji	Uczeń: - omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych - wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej - omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu - przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce - omawia skutki niedożywienia ludności w Afryce - omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce - omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki	Uczeń: - wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce - wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu - przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim - przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki - określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii
---	--	--	---	--

DRUGIE PÓŁROCZE

III. Ameryka Północna i Ameryka Południowa

Uczeń: określa położenie geograficzne Ameryki	Uczeń: wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej	Uczeń: charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki	Uczeń: wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce	Uczeń: przedstawia cechy ukształtowania powierzchni Ameryki Północnej i
--	--	---	--	--

- wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową - wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tornado, cyklon tropikalny</i> - wskazuje na mapie Aleję Tornad - wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku - określa położenie geograficzne Amazonii - omawia florę i faunę lasów równikowych - podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu - wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja, megalopolis</i> - wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie - wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie - określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>produkt światowy brutto, technopolia</i> - wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych - wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych	- podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki - wymienia strefy klimatyczne Ameryki - omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych - podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się - podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii - omawia cechy klimatu Amazonii - podaje przyczyny zróżnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki - przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej - analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej - opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych - wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej - omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu	- omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki - porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce - charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej - omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych - podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii - opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych w Amazonii - omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki - omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu - omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł - podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie - podaje przyczyny powstawania slamsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej - omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych - omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych	- omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce - przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce - omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii - podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii - przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce - przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce - określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej - charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych - omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych	Ameryki Południowej na podstawie map - przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji - przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii - opisuje problemy ludności mieszkających w slamsach na podstawie materiałów źródłowych - ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych - ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych
--	---	--	---	--

IV. Australia i Oceania

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
--------	--------	--------	--------	--------

• określa położenie geograficzne Australii i Oceanii • wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>basen artezyjski</i> • wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii • przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych • wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie	• charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii • charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii • wymienia strefy klimatyczne w Australii • charakteryzuje wody powierzchniowe Australii • omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii • omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej	• wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów • omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej • omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii • charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii • omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych • przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii	• wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat • omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii • wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów • omawia znaczenie przetwórstwa przemysłowego i przemysłu zaawansowanych technologii w rozwoju Australii	• wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii • wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii • określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych
V. Obszary okołobiegunowe				
Uczeń: • określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe</i> • wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki	Uczeń: • wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych • charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki • wymienia zagrożenia środowiska przyrodniczego obszarów polarnych	Uczeń: • opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych • charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia	Uczeń: • porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki • wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową • omawia status prawny Antarktydy	Uczeń: • omawia skutki zmian klimatu w środowisku geograficznym obszarów polarnych